

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÇOKLU ZEKÂ PROFİLLERİNİN İNCELENMESİ (NEVŞEHİR ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)¹

Eyüp İZCİ², Hatice Özgan SUCU³

²İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.

³Nevşehir Üniversitesi, Meslek Yüksek Okulu, Nevşehir.

Özet

Gardner tarafından 1983 yılında ortaya konan çoklu zekâ kuramına göre, insan zekâsı tek bir faktörle açıklanamayacak kadar çok sayıda yeteneğin bileşiminden oluşmaktadır. Bu kurama göre bireylerin sahip oldukları "çoklu" zekâ alanları, "geliştirilebilir, iyileştirilebilir" özelliktedirler. Batıda son yıllarda öğrencilerin çoklu zekâ alanlarına uygun olarak hazırlanmış öğretim ortamlarının olumlu yöndeki etkilerini gösteren sayısız araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrenimi gören öğrencilerin çoklu zekâ kuramına dayalı profillerini ortaya çıkartmak bunun yanında zeka alanları ile kayıt yaptırdıkları bölümler arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırma, tarama modelinde betimsel bir çalışma olan bu çalışmada üniversite öğrencilerinin zeka alanları "Çoklu Zeka Anketi"ne verdikleri yanıtlarla belirlenmeye çalışılmıştır. Çoklu zekâ envanterinden elde edilen puanların cinsiyete göre farklılığını belirlemek amacıyla t-testi, yine çoklu zekâ envanterinden elde edilen puanların öğrencilerin seçtikleri lise mezuniyet alanları, öğrenim gördükleri fakülte ve okudukları bölüm arasındaki farklılıkların belirlenmesi için ise, ANOVA tekniği kullanılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda; cinsiyet farklılığına, lise mezuniyet alanları, öğrenim gördükleri fakülte ve okudukları bölüme göre, çoklu zekâ envanterinden elde edilen puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Çoklu zeka kuramı, Üniversite öğrenimi, Zeka alanları.

INVESTIGATING MULTIPLE INTELLIGENCE PROFILES OF UNIVERSITY STUDENTS (Nevşehir University Sample)

Abstract

According to the Multiple Intelligence Theory stated by Howard Gardner in 1983 , the human intelligence consists of a range of components and cannot be explained with only one description . According to his theory, there are eight kinds of intelligences and these intelligence domains can be developed and improved in this theory. In recent years, endless researches have showed that the education programmes composed with Multiple Intelligence Theory have many positive effects on the students. This study was conducted to reveal the profiles of university students in accordance with Multiple Intelligence theory as well as finding out the relationship between students domains of intelligences and the programs they have been studying. In this research designed as a descriptive research, intelligence domains of university students are determined by means of their answers to the the "Multiple Intelligence Inventory".

In order to determine the differences between the points obtained from the multiple intelligence inventory and the sexes t-test was used. And to determine the differences between the points obtained from the multiple intelligence inventory and high school fields, faculty and programs they study ANOVA statistical techniques were used. As a result of this study, there were considerable statistical differences between the points obtained from the multiple intelligence inventory and sex differences, high school fields, faculty and programs they study.

Keywords: Multiple Intelligence Theory, University Education, Intelligence Domains.

¹ Bu çalışma 20. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda (08-10 Eylül 2011 Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi) sunulan bildiri uyarlanmıştır.

² Yazışma yapılacak yazar: eyup.izci@inonu.edu.tr

1.Giriş

Gardner'ın çoklu zekâ kuramı günümüzde önemli bir gelişme olarak karşımıza çıkmaktadır. Zekânın geliştirilebilir bir yeti olduğunu söylemekle birlikte, zekânın zeka testinden alınan bir puan olmadığı görüşü günümüzde artık yaygın kabul gören bir düşüncedir. Artık bireyin tek endeksli bir zekâyâ sahip olduğu düşüncesi yerine her insanın sekiz alanda kendini ifade edebileceği bilinmektedir (Ayaydın, 2004: 49; Selçuk ve Diğerleri, 2002: 3).

Çoklu Zeka kuramına göre eğitimin amacı, öğrencilerin akademik başarılarını arttırmanın yanında, öğrencilerin sahip oldukları çoklu zekâ alanlarını ortaya çıkarmaktır. Bu nedenledir ki, öğretmen sınıf içindeki öğretim etkinliklerini planlarken öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurmalıdır (Goodnough, 2001:180). Buna duyulan ihtiyaç üniversitelerde artan öğrenci sayılarından da ileri gelmektedir. Barrington (2004, 421) yüksek öğretimde öğrenci sayısında bütün dünya ülkelerinde büyük bir artış olduğu için eğitimde çoklu zeka kuramına artık daha fazla ihtiyaç duyulduğunu ifade etmektedir.

Çoklu Zeka kuramına göre her şeyi yapmanın birden fazla “en iyi” yolu vardır (Checkley, 2000, 13). Konular öğrencilere çeşitli yollarla öğretilir. Öğrencilerin baskın oldukları zekâ türlerine göre eğitim vermek öğrenci başarısını arttırmaktadır. Bir ders planı sekiz zekâ alanına birden hitap ediyor olmayabilir. Ama ne kadar çok farklı zekâ alanına hitap ediyorsa o derecede kapsamlı demektir. Bu öğrencilerin eğitimden zevk almasını da sağlayacaktır. Beckman (2007), sınıf ortamında öğretilecek bir konunun geleneksel planlama biçimleriyle değil, zeka alanlarının işe koşularak öğretilmesinin dersi daha zevkli hale getireceğini ve öğrenmenin daha kalıcı olacağını vurgulamaktadır. Çoklu ortamlarda hazırlanmış olan çeşitli etkinlikler içeren dersler öğrenciler için daha cazip ve sıkıcı olmaktan uzak hale gelebilir. Çoklu Zeka Kuramı'nın sekiz zekâ alanı olduğunu ortaya koymuş olması eğitimin de bu zekâ tiplerine hitap eden etkinliklerle dolu olması gerektiği sonucunu doğurmuştur. Böylece eğitim ortamı geleneksel anlayışın tekdüze ortamından kurtulup hareket ve çeşitlilik kazanmıştır (Ayaydın, 2009, 59).

Klasik zeka anlayışına dayalı eğitim-öğretim uygulamalarının hızla terk edildiği günümüz dünyasında, öğretim sürecinin de bu anlayışa bağlı olarak değişimi zorunlu bir hal almıştır. Ülkemizde de 2004 yılından itibaren ilköğretim ve ortaöğretimde eğitim programlarının çoklu zeka kuramı açısından kademeli olarak değiştirilmiş buna bağlı olarak eğitim ortamlarının ve öğretim sürecinde kullanılan kuram, strateji ve yöntemlerde farklılaşma meydana gelmiştir.

Çoklu zeka kuramı ve bu anlayışa dayalı uygulamalar yalnızca öğretim etkinlikleri ile sınırlı olmamaktadır. Son yıllarda özellikle de ilköğretim kademesinden itibaren öğrencilere sunulan yönlendirme hizmetleri ile öğrenciler gerek okul içerisinde ders ve alan seçmesi gerekse de üst öğrenim kurularına seçme ve yerleştirmede işlevi olması beklenmektedir. Öğrencilerin ilgi, yetenek ve değerleri çerçevesinde bir yüksek öğretim kurumuna yerleşip gelecekteki mesleğine hazırlanması ülkemizin farklı alanlarda duyulan nitelikli insan gücü ihtiyacını karşılaması beklenmektedir.

Son yıllarda ortaya çıkan ekonomik kriz ve benzeri olumsuzluklar, genç neslin kendi mesleki yeterliliği doğrultusundaki istihdamını buna bağlı olarak da verimliliğini olumsuz olarak etkilemektedir. Kriz ve benzeri olumsuzlukların yanında ülkemizdeki yanlış istihdam politikaları ve yüksek öğrenimde öğrenim gören öğrenci oranının yükseltilmesine yönelik kontenjan artışları, ülkemizi gelecekte bekleyen büyük bir sorun olarak karşımızda durmaktadır. Ekonomik kalkınmasını neredeyse tamamlamış gelişmiş ülkelerde, toplumun ihtiyaç duyduğu insan gücü ihtiyacı büyük oranda bireylerin ilgi ve yeteneklerine göre planlanmakta ve bu doğrultuda gerçekleştirilmektedir.

Öğrencilerin zeka bölümleri, derse katılımlarını, konulara ilgi ve dikkatlerini yoğunlaştırmada etkili olmakla birlikte derse karşı kaygılarının oluşturulmasında, hem akademik başarı hem de duyuşsal gelişim açısından oldukça önemli etkenlerdir. Çünkü derste sunulan bilgilerin, kullanılan yöntem ve tekniklerin öğrencilerin özelliklerine, zeka bölümlerine uygun olmalıdır. Ayrıca öğrencilerin öğrenim gördükleri alanların da öğrencilerin özelliklerine ters düşmemelidir. Bu anlamda eğitim sürecinin her aşamasında öğrencinin yetersizliklerini ya da başarısızlıklarını ön plana koymak yerine onların güçlü oldukları zeka alanlarını tespit etmeli ve onların bu zeka alanlarının ön planda olduğu etkinliklere ve çalışmalara yönlendirmek gerekir (Saban, 2002: 2; Özdemir ve Diğerleri, 2004: 135).

1.1.Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı, üniversite öğrenimi gören öğrencilerin Çoklu Zeka Kuramına dayalı profillerini ortaya çıkartmak bunun yanında zeka alanları ile kayıt yaptırdıkları bölümler arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

1.2.Problem Cümlesi

Üniversite öğrencilerinin çoklu zeka kuramı açısından özellikleri nelerdir?

1.3.Alt Problemler

- 1- Üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri ile çoklu zeka alanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 2- Üniversite öğrencilerinin lise mezuniyet alanları ile zeka alanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 3- Üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri fakülte/yüksekokul ile zeka alanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 4- Üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölüm/program ile zeka alanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2.Yöntem

Araştırma, tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmada Üniversite öğrencilerinin zeka alanları “Çoklu Zeka Anketi”ne verdikleri yanıtlarla belirlenmeye çalışılmıştır.

2.1.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2010-2011 eğitim-öğretim bahar yarıyılında Nevşehir Üniversitesinde öğrenimlerine devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise adı geçen evrenden random yöntemiyle seçilmiş fakülte ve yüksek okullardaki öğrenciler oluşturmaktadır. Bu bağlamda Nevşehir Üniversitesi öğrenci işlerinden alınan verilere göre, araştırmanın yapıldığı dönemde öğrenim gören öğrenci sayısı 5300'dür. Öğretim elemanlarının da yardımıyla toplam 1000 anket formu dağıtılmıştır. Geri dönen anket sayısı 768'dir. Değerlendirmeye alınan anket sayısı 722'dir. Bu oranın da, örneklem için yeterli olduğu ifade edilebilir (Balcı, 2005: 95).

Tablo.1. Anketi Cevaplayan Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Özellikler	F	%	Özellikler	f	%
Cinsiyet			Okuduğu Bölüm/Program		
Erkek	309	43	FEF Fizik/Kimya/Biyoloji	9	
Bayan	413	57	FEF Matematik	5	
			FEF Tarih/Türk Dilli ve Edb.	3	
Liseden Mezun Olunan Alan			İİBF İktisat/İşletme/Kamu Yönt.	62	13
Sözel	110	15	İİBF Turizm Otelcilik	33	4
Sayısal	257	38	SYO Hemşirelik	20	9
Eşit Ağırlık	323	45	MYO Büro Yön./Pazarl./Muhasebe	95	21
Diğer	14	2	MYO Turizm Otel./ Seyahat İşlt.	28	16
			MYO Grafik Tasarım	69	8
Okuduğu			MYO Bilg. Tek. Prog./Elektrik	151	12
Fakülte/Yüksekokul	112	15		116	
Fen Edebiyat	122	17		59	
İİBF	70	10		89	
Sağlık Yüksekokulu	418	58			
Meslek Yüksekokulu					

n=722

Tablo.1'deki öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili araştırma sonuçları incelendiğinde; öğrencilerin %43'ünün erkek, %57'sinin bayan olduğu görülmektedir. Öğrencilerin liseden mezun oldukları alan incelendiğinde %45'inin eşit ağırlık, %38'inin sayısal, %15'inin sözel, %2'sinin de diğer alanlardan mezun olduğu anlaşılmaktadır. Ankete cevap veren öğrencilerin üniversitede okudukları yüksekokul ve fakülteye bakıldığında ise %58'inin Meslek Yüksekokulu, %17'sinin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, %15'inin Fen Edebiyat Fakültesi ve %10'unun da Sağlık Yüksekokulu öğrencisi oldukları görülmektedir.

Tablo.1’deki öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili üniversitede okudukları bölüm ve programa bakıldığında, %21’inin MYO Büro Yönetimi ve Sekreterlik, Pazarlama ve Muhasebe, %16’sının MYO Turizm Otel İşletmeciliği ve Turizm Seyahat İşletmeciliği, %13’ünün İİBF İktisat, İşletme ve Kamu Yönetimi, %12’sinin MYO Bilgisayar Teknolojileri ve Programlama ve Elektrik, %9’unun Hemşirelik, %9’unun FEF Fizik, Kimya ve Biyoloji, %8’inin MYO Grafik Tasarımı, %5’inin FEF Matematik, %4’ünün İİBF Turizm Otelcilik ve son olarak %3’ünün de FEF Tarih ve Türk Dilli ve Edebiyatı öğrencisi olduğu anlaşılmaktadır.

2.2. Veri Toplama Aracı ve Çözümlemesi

Çalışmada veri toplama aracı olarak Gürol, 2004, Selçuk ve Diğerleri, 2002 tarafından geliştirilen “Çoklu Zeka Anketi” kullanılmıştır. Çoklu zeka anketi toplam 63 tane ifadeden oluşmaktadır. Söz konusu anket, Likert tipi ölçek özelliği taşıyan ankette beşli derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Buna göre Tamamen katılıyorum: 5, Kısmen Katılıyorum: 4, Fikrim Yok: 3, Katılmıyorum: 2, Hiç Katılmıyorum: 1 şeklinde seçenekler oluşturulmuştur. Elde edilen veriler SPSS (Statistics Package For Socials Sciences) paket programında değerlendirilmiş olup, değerlendirmeler elde edilen bulguların bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü varyans analizi (One Way Anova) testlerine göre yapılmıştır. Ayrıca anlamlı farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Scheffe ve Kruskal – Wallis testlerine başvurulmuştur. Ölçme aracının iç tutarlık katsayısını belirleyen Cronbach Alpha değeri 0.85’dir. Bu değere göre ölçme aracının güvenilir olduğu söylenebilir.

3. Bulgular, Yorum ve Tartışma

Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Çoklu Zekâ Alanlarına İlişkin Bulgular

Tablo 2.’de öğrencilerin cinsiyetine göre bilişüstü farkındalıkları arasındaki farklılığı belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonuçları görülmektedir.

Tablo 2. Cinsiyet Açısından Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Puan Türü	Cinsiyet	\bar{X}	SS	t	P
Dilsel-Sözel	Erkek	3,92	0,57	-1,524	,128
	Bayan	3,99	0,54		
Matematiksel-Mantıksal	Erkek	3,53	0,74	,034	,973
	Bayan	3,52	0,78		
Görsel-Uzamsal	Erkek	3,84	0,57	-4,459	,000
	Bayan	4,01	0,47		
Bedensel-Kinestetik	Erkek	3,84	0,53	1,934	,054
	Bayan	3,76	0,53		
Müziksel-Ritmik	Erkek	3,87	0,67	-2,948	,003
	Bayan	4,01	0,61		
Sosyal	Erkek	4,02	0,55	1,511	,131
	Bayan	3,96	0,52		
Öze dönük	Erkek	3,84	0,59	-,574	,566
	Bayan	3,87	3,52		

$n_{\text{erkek}}=309$

$n_{\text{bayan}}=413$

Üniversite öğrencilerinin çeşitli zekâ alanlarında aldıkları puanları cinsiyetleri açısından incelediğimizde görsel-uzamsal ve müziksel-ritmik zekâ alanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı farklar gözlemlenmiştir ($p<0,05$). Ayrıca Tablo 2’ye bakıldığında sözel-dilsel, mantıksal-matematiksel, sosyal ve öze dönük zekâ alanları ile öğrencilerin cinsiyetleri arasındaki farkların anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır ($p>0,05$).

Söz konusu farklılığın hangi gruptan kaynaklandığı analiz edildiğinde, bayan öğrencilerin ($\bar{X}=4,01$) görsel-uzamsal zeka puanı ortalamalarının erkek öğrencilere ($\bar{X}=3,84$) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Benzer şekilde bayan

öğrencilerin ($\bar{X}=4,01$) erkek öğrencilere ($\bar{X}=3,87$) göre müziksel-ritmik alanda daha yüksek zeka puanı ortalamasına sahip oldukları da anlaşılmaktadır.

Pehlivan (2008) cinsiyete göre, zekâ alanları arasındaki farklılıkları incelediğinde, sözel-dilsel, görsel-uzamsal, müziksel-ritmik ve öze dönük zekâ alanlarında kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre daha gelişmiş olduğunu tespit etmiştir. Fakat mantıksal-matematiksel zekâ alanında ise erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre daha gelişmiş olduğunu ortaya çıkarmıştır. Looi (2005)'nin çalışmasında, ortalamalara göre farkın matematiksel-mantıksal zeka alanında erkekler lehine olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bulgu bizim yaptığımız çalışmayla paralellik göstermemektedir. Yine aynı şekilde, Gögebakan (2003) ile Hamurcu vd. (2002)'nin yapmış oldukları araştırmaya göre, erkek öğrencilerin mantıksal-matematiksel zekâ alanına ait puanlarının kız öğrencilere ait puanlardan daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. İzci vd. (2007)'nin yaptığı araştırmada ise dersanelere kayıt yaptıran öğrencilerin çeşitli zeka alanlarında aldıkları puanları cinsiyetleri açısından incelenmiş, zeka alanları ile cinsiyetleri arasında farklar gözlemlenmiştir. Bu farklar dilsel, bedensel, müziksel, sosyal ve öze dönük zeka alanlarında kızların lehinde iken, matematiksel ve görsel alanlarda erkeklerin lehine sonucuna ulaşılmıştır. Tekin (2007) de yaptığı çalışmada cinsiyet bakımından sözel-dilsel zeka bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bayrak ve arkadaşları (2005) da çalışmalarında cinsiyetlere göre öze dönük zeka, alanı arasında anlamlı bir farklılık bulamamışlardır. Bu bulgular ise çalışmamızla paralellik göstermektedir.

Altınok (2008)'un çalışmasında da, çoklu zeka kuramı alt boyutlarından sözel-dilsel zeka ve mantıksal-matematiksel zekaya ilişkin puanların cinsiyetler bakımından karşılaştırılmasında erkekler ve bayanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Altınok (2008) müziksel-ritmik zeka bakımından ise erkekler ile bayanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit etmiş, bayanların müziksel-ritmik zeka seviyelerinin erkeklerin müziksel-ritmik zeka seviyelerinden daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Görsel-uzamsal zeka ve bedensel-kinestetik zeka bakımından ise erkekler ile bayanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olup, bu karşılaştırmada bayanların görsel-uzamsal zeka ve bedensel-kinestetik zeka seviyeleri erkeklerin görsel-uzamsal zeka ve bedensel-kinestetik zeka düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin Lise Mezuniyet Alanları Değişkenine Göre Çoklu Zekâ Alanlarına İlişkin Bulgular

Anketi cevaplayan öğrencilerin; liseden mezun oldukları alanlar ile çoklu zekâ alanları arasında bir anlamlı bir fark olup olmadığının test edilmesi için yapılan one way anova testinin sonuçları Tablo 3' te verilmiştir. Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için ise çoklu karşılaştırma analizlerinden Kruskal Wallis ve Scheffe testleri uygulanmıştır.

Tablo 3. Liseden Mezun Olunan Alana Göre One Way Anova Testi Sonuçları

Puan Türü	Bölüm	N	\bar{X}	SS	Scheffe Testi
Sözel-Dilsel Zekâ	Sözel	110	4,21	0,45	Sözel-dilsel ile sözel, sayısal ve eşit ağırlık alanları arasında
	Sayısal	275	3,83	0,54	
	Eşit ağırlıklı	323	3,98	0,56	
	Diğer	14	4,12	0,51	

Sd=3

Tablo 4. Lise mezuniyet alanı Kruskal- Wallis Testi Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Sıra Ort.	sd	X^2	P
Mantıksal Matematiksel Zekâ	sözel	110	236,15	3	92,236	0,000
	sayısal	275	445,02			
	eşit ağırlık	323	330,59			
	diğer	14	418,96			
	Toplam	722				

Özedönük Zekâ	sözel	110	421,90	3	13,854	0,003
	sayısal	275	334,98			
	eşit ağırlık	323	364,11			
	diğer	14	347,68			
	Toplam	722				

Tablo 3 ve 4'te görüldüğü gibi öğrencilerin lise mezuniyet alanları ile zekâ alanlarında aldıkları puanlarla karşılaştırıldığında, sözel-dilsel, mantıksal-matematiksel ve özedönük zekâ puan ortalamaları arasındaki farkların anlamlı olduğu gözlenmiştir. Sözel-dilsel zekâ puan ortalamaları ile çeşitli alanların ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu gözlenmektedir (\bar{X} sözel-dilsel= 4,21; \bar{X} eşit ağırlıklı= 3,98; \bar{X} sayısal= 3,83). Sözel alandan mezun olan öğrencilerin sözel-dilsel zekâ puanı ortalamalarının eşit ağırlık ve sayısal öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca lisede eşit ağırlıklı alandan mezun olan öğrencilerin sözel-dilsel zekâ puanı ortalamalarının sayısal öğrencilerinden daha yüksek olduğu da ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4'te lise mezuniyet alanı ile ilgili Kruskal Wallis sonuçları incelendiğinde ise mantıksal-matematiksel ve öze dönük zekâ alanları arasında anlamlı farkların olduğu görülmektedir. Lisede sayısal alandan mezun olan öğrencilerin mantıksal-matematiksel zekâ puanı ortalamalarının eşit ağırlıklı öğrencilerden ve eşit ağırlık mezunu öğrencilerinin de sözel alan mezunu öğrencilerin puan ortalamalarından daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca lisede sözel alandan mezun olan öğrencilerin öze dönük zekâ puanı ortalamalarının eşit ağırlık ve sayısal öğrencilerinden daha yüksek olduğu da ortaya çıkmaktadır.

Pehlivan (2008) öğrencilerin lisede seçtikleri ÖSS alanları bakımından sözel-dilsel zekâ, mantıksal-matematiksel zekâ ve görsel-uzamsal zekâ alanlarında anlamlı farklılıkların olduğunu saptamıştır. Lisede sözel ve eşit ağırlık alanlarını seçen öğrencilerin sayısal alanı seçen öğrencilere göre daha yüksek sözel-dilsel zeka puanı ortalamasına sahip olduklarını ve lisede fen alanını seçen öğrencilerin diğer öğrencilerden daha fazla mantıksal-matematiksel zeka puanı ortalamasına sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgular çalışmamızın bulgularıyla paralellik göstermektedir. Yapılan bazı araştırmalara göre benzer sonuçlar elde edilmiştir. Hamurcu vd. (2002)'nin sınıf öğretmenliği ve fen bilgisi öğretmenliği programlarında okumakta olan öğrenciler üzerinde yaptığı araştırmada, lisede eşit ağırlıklı alanı seçen öğrencilerin sözel-dilsel zekâ puanı ortalamalarının aynı şekilde lisede sayısal alanını seçen öğrencilerin mantıksal-matematiksel zekâ puan ortalamalarının diğer alanlardan daha yüksek çıktığı sonuçlarına ulaşmışlardır.

Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Fakülte /Yüksekokul Değişkenine Göre Çoklu Zekâ Alanlarına İlişkin Bulgular

Anketi cevaplayan öğrencilerin; öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte /yüksekokul ile çoklu zekâ alanları arasında bir anlamlı bir fark olup olmadığının test edilmesi için yapılan One Way Anova testinin sonuçları Tablo 5'te verilmiştir. Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için ise çoklu karşılaştırma analizlerinden Scheffe testi uygulanmıştır.

Tablo 5. Fakülte /Yüksekokul Değişkenine Göre One Way Anova Testi Sonuçları

Puan Türü	Fakülte/ Yüksekokul	N	\bar{X}	SS	P	Scheffe
Sözel-Dilsel Zekâ	Fen Edebiyat	112	3,86	0,63	0,000	MYO-Fen Edebiyat İİBF -Sağlık Yüksek
	İİBF	122	3,88	0,54		
	Sağlık Yük.	70	3,78	0,45		
	MYO	418	4,04	0,54		
Mantıksal-Matematiksel Zekâ	Fen Edebiyat	112	3,83	0,81	0,000	MYO-Fen Edebiyat İİBF-Sağlık Yüksek
	İİBF	122	3,59	0,69		
	Sağlık Yük.	70	3,98	0,61		
	MYO	418	3,35	0,74		
Bedensel-Kinestetik Zekâ	Fen Edebiyat	112	3,72	0,52	0,001	İİBF-MYO
	İİBF	122	3,67	0,53		
	Sağlık Yük.	70	3,72	0,53		
	MYO	418	3,86	0,53		

Tablo 5’te görüldüğü gibi öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte/yüksekokul ile zeka alanlarında aldıkları puanlarla karşılaştırıldığında, sözel-dilsel, mantıksal-matematiksel ve bedensel-kinestetik zekâ puan ortalamaları arasındaki farkların anlamlı olduğu gözlenmiştir. Sözel-dilsel zekâ puan ortalamaları ile farklı fakülte ve yüksekokullardaki öğrenciler arasındaki farkın anlamlı olduğu gözlenmektedir ($\bar{X}_{myo} = 4,04$, $\bar{X}_{iibf} = 3,88$, $\bar{X}_{fen\ edebiyat} = 3,86$, $\bar{X}_{sağlık\ yük.} = 3,78$). MYO öğrencilerinin sözel-dilsel zekâ puanı ortalamalarının İİBF, Fen Edebiyat Fakültesi ve Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Mantıksal-matematiksel zekâ puanı ortalamaları ile öğrencilerin okudukları fakülte/yüksekokullar arasındaki farkın anlamlı olduğu gözlenmektedir ($\bar{X}_{myo} = 3,35$, $\bar{X}_{iibf} = 3,59$, $\bar{X}_{fen\ edebiyat} = 3,86$, $\bar{X}_{sağlık\ yük.} = 3,98$). Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin mantıksal-matematiksel zekâ puanı ortalamalarının sırasıyla Fen Edebiyat Fakültesi, İİBF ve MYO öğrencilerinden daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Bedensel-kinestetik zekâ puan ortalamaları ile farklı fakülte ve yüksekokullardaki öğrenciler arasındaki farkın anlamlı olduğu gözlenmektedir ($\bar{X}_{myo} = 3,86$, $\bar{X}_{iibf} = 3,67$, $\bar{X}_{fen\ edebiyat} = 3,72$, $\bar{X}_{sağlık\ yük.} = 3,72$). İİBF ile MYO öğrencileri arasındaki anlamlı fark MYO öğrencilerinin bedensel-kinestetik zekâ puanı ortalamalarının İİBF öğrencilerinden daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

Hamurcu vd. (2002) tarafından yapılan araştırmada, Sınıf Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerinin sözel-dilsel zekâ puanı ortalamalarının Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim görmekte olan öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca mantıksal-matematiksel zeka alanı için Fen Bilgisi bölümündeki öğrencilerin ortalamaları daha yüksek olarak bulunmuştur. Oral (2001) tarafından yapılan araştırmada mantıksal-matematiksel zekâ alanında Matematik ve Fen Bilimleri (Fizik, Kimya, Biyoloji) öğrencilerinin ortalama puanlarının diğer gruplara göre daha yüksek olduğu, Yabancı Dil ile Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencilerinin sözel-dilsel zeka alanlarının Biyoloji Eğitimi öğrencilerine göre; Matematik ve Fen Bilimleri Bölümü öğrencilerinin de mantıksal/matematiksel zeka alanına ilişkin ortalama puanlarının diğer branş öğrencilerine göre daha yüksek çıktığı görülmüştür.

Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Bölüm / Program Değişkenine Göre Çoklu Zekâ Alanlarına İlişkin Bulgular

Anketi cevaplayan öğrencilerin; öğrenim gördükleri bölüm / program ile çoklu zekâ alanları arasında bir anlamlı bir fark olup olmadığının test edilmesi için yapılan One Way Anova testinin sonuçları Tablo 6’ da verilmiştir. Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için ise Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 6. Bölüm / Program Değişkenine Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Boyutlar	Bölüm/Program	n	Sıra Ort.	sd	X ²	P
Sözel-Dilsel Zekâ	FEF Fizik/ Kimya/ Biyoloji	62	299,32			
	FEF Matematik	33	184,42			
	FEF Tarih-Türk Dilli Edb.	20	610,05			
	İİBF İktisat-İşletme-Kamu Yön..	95	329,96			
	İİBF Turizm Otelcilik	28	344,36			
	SYO Hemşirelik	69	287,14	9	90,217	,000
	MYO Büro Yönt./ Pazarlama/ Muhasebe	151	433,04			
	MYO Turizm Otel İşlt. / Seyahat İşlt.	116	391,66			
	MYO Grafik	59	340,62			
	MYO Bilg. Tek. Prog.-Elektrik	89	364,47			
	Toplam	722				
Mantıksal- Matematiksel Zekâ	FEF Fizik/ Kimya/ Biyoloji	62	545,12			
	FEF Matematik	33	457,59			
	FEF Tarih-Türk Dilli Edb.	20	199,63			
	İİBF İktisat-İşletme-Kamu Yön..	95	384,60			
	İİBF Turizm Otelcilik	28	331,50			
	SYO Hemşirelik	69	486,38	9	127,066	,000
	MYO Büro Yönt./ Pazarlama/ Muhasebe	151	306,00			
	MYO Turizm Otel İşlt. / Seyahat İşlt.	116	273,53			
	MYO Grafik	59	325,91			
	MYO Bilg. Tek. Prog.-Elektrik	89	354,70			
	Toplam	722				
Özedönük Zekâ	FEF Fizik/ Kimya/ Biyoloji	62	355,56			
	FEF Matematik	33	294,83			
	FEF Tarih-Türk Dilli Edb.	20	583,95			
	İİBF İktisat-İşletme-Kamu Yön..	95	364,21			
	İİBF Turizm Otelcilik	28	347,95			
	SYO Hemşirelik	69	330,36	9	34,828	,000
	MYO Büro Yönt./ Pazarlama/ Muhasebe	151	383,17			
	MYO Turizm Otel İşlt. / Seyahat İşlt.	116	378,72			
	MYO Grafik	59	345,86			
	MYO Bilg. Tek. Prog.-Elektrik	89	317,03			
	Toplam	722				

Tablo 6'daki öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm ve program ile sözel-dilsel, mantıksal-matematiksel ve öze dönük zekâ alanları arasında anlamlı farkların olduğu görülmektedir. Fen Edebiyat Fakültesi Tarih ve Türk Dilli ve Edebiyatı bölümünde öğrenim gören öğrencilerin sözel-dilsel zekâ puanı ortalamalarının diğer öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte Matematik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin en düşük zekâ puanı ortalamalarının sözel-dilsel alana ait olduğu; Fen Edebiyat Fakültesi Fizik, Kimya ve Biyoloji bölümlerinde okuyan öğrencilerin mantıksal-matematiksel zekâ puanı ortalamaları en yüksek olarak ortaya çıkarken Matematik ve Hemşirelik bölümü öğrencilerinin de mantıksal-matematiksel zekâ puanı ortalamalarının diğer öğrencilerden daha yüksek olduğu da ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte Tarih ve Türk Dilli ve Edebiyatı'nda öğrenim gören öğrencilerin en düşük zekâ puanı ortalamalarının mantıksal-matematiksel alana ait olduğu; Fen Edebiyat Fakültesi Tarih ve Türk Dilli ve Edebiyatı'nda öğrenim gören öğrencilerin öze dönük zekâ puanı ortalamalarının diğer program ve bölümlerde öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu, Matematik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin en düşük zekâ puanı ortalamasının öze dönük alana ait olduğu görülmektedir.

4.Sonuç ve Öneriler

Cinsiyet değişkeni açısından üniversite öğrencilerin zeka alanları arasında anlamlı farklara ulaşılmıştır. Bayan öğrencilerin görsel-uzamsal ve müziksel-ritmik zekâ puanı ortalamalarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

Üniversite öğrencilerinin lise mezuniyet alanları ile zekâ alanlarından aldıkları puanlarla karşılaştırıldığında, sözel-dilsel, mantıksal-matematiksel ve öze dönük zekâ puan ortalamaları arasındaki farkların anlamlı olduğu gözlenmiştir. Sözel alandan mezun olan öğrencilerin sözel-dilsel ve öze dönük; sayısal alandan mezun olan öğrencilerin de mantıksal-matematiksel zekâ puanı ortalamalarının diğer alanlardan mezun olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri fakülte/yüksekokul ile zekâ alanlarında aldıkları puanlarla karşılaştırıldığında, sözel-dilsel, mantıksal-matematiksel ve bedensel-kinestetik zekâ puan ortalamaları arasındaki farkların anlamlı olduğu gözlenmiştir. MYO öğrencilerinin sözel-dilsel ve bedensel-kinestetik zekâ puanı ortalamalarının ve Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin mantıksal-matematiksel zekâ puanı ortalamalarının diğer öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölüm ve program ile zekâ alanlarında aldıkları puanlar karşılaştırıldığında, sözel-dilsel, mantıksal-matematiksel ve öze dönük zekâ alanları arasında anlamlı farkların olduğu görülmüştür. Fen Edebiyat Fakültesi Tarih ve Türk Dilli ve Edebiyatı'nda öğrenim gören öğrencilerin sözel-dilsel, Fen Edebiyat Fakültesi Fizik, Kimya ve Biyoloji bölümlerinde okuyan öğrencilerin mantıksal-matematiksel ve Fen Edebiyat Fakültesi Tarih ve Türk Dilli ve Edebiyatı'nda öğrenim gören öğrencilerin öze dönük zekâ puanı ortalamalarının diğer öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayanarak şu önerilerde bulunulabilir:

Çoklu Zeka Kuramına dayalı uygulamalar sadece ilk ve ortaöğretim kademesi ile sınırlı görülmemelidir. Bu kademelerin doğal bir uzantısı olarak yükseköğretim kademesinde de çoklu zeka kuramı ve uygulamalarına etkin olarak yer verilerek öğrencilerin performansları artırılabilir. Bu nedenle yükseköğretimde de öğrencilerin zekâ alanları belirlenerek onların ilgi ve yetenekleri doğrultusunda ders içerikleri, öğretim yöntemleri ve sınav durumları belirlenebilir ve bu çerçevede eğitim ortamları düzenlenebilir.

Günümüzde öğrencilerdeki bireysel farklılıklar dikkate alınmadan sınavlar yapılmaktadır. SBS, ÖSS, KPSS gibi yapılan sınavlar sınırlı zeka alanlarının değerlendirilmesine yönelik sınavlardır. Yüksek öğretim programlarına öğrenci seçimi ve yerleştirme yapılırken bütün öğrencileri eşit görmek yerine, onların bireysel farklılıkları göz önüne alınabilir, her öğrencinin kendi zekâ alanını, ilgilerini bilerek yönlendirme ve yerleştirme yapılabilir.

Eğitim fakültelerinin programları dünyadaki gelişmeler ve özellikle de ilköğretim ve ortaöğretimde değişen öğretim felsefesi anlayışına bağlı olarak 2007 yılında yeniden yapılandırılmıştır. Yükseköğretim kademesi programlarında yapılan değişiklikler sadece eğitim fakülteleri ile sınırlı görülmeyle diğer fakülte ve yüksek okullarda da bu değişiklikler yapılabilir. Bu çerçevede çoklu zeka, aktif öğretim ve yapılandırıcılık vb. kuram ve uygulamaları tüm boyutlarıyla tanıtan ve yükseköğretimde bu uygulamalardan nasıl yararlanılabileceği ile ilgili öğretim elemanlarına ve yöneticilere yönelik seminerler etkili olabilir.

Öğrencilerin lise mezuniyet alanları ile öğrenim gördükleri program/bölümler ile zeka alanları arasında tümüyle değilse de belli bir düzeyde korelasyon bulunmaktadır. Bu nedenle öğrencilerde var olan potansiyeli ortaya çıkarıp, geliştirmek için üniversitelerde seçmeli derslerin sayısı ve çeşitleri artırılabilir. Bu dersleri seçmelerine olanak veren program esnekliği de sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Altınok (2008). *Beden Eğitimi Öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Çoklu Zeka Alanlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Konya.
- Ayaydın, A. (2004). *Çoklu Zeka Kuramında Sanat Eğitimi Yaklaşımı*. Eğitim Araştırmaları Dergisi, 14, 48-54.
- Balcı, A. (2005). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Barrington, E. (2004). *Teaching to Student Diversity in Higher Education: How Multiple Intelligence Theory can help*. Teaching in Higher Education, 9(4), 421-434.
- Beckman, M. (2007). *Multiple Ways of Knowing: Howard Gardner's Theory of Multiple Intelligences Extend and Enhance Student Learning*. Excelligence Learning Corporation. http://www.earlychildhoodnews.com/earlychildhood/article_print.aspx? ArticleId=19
- Checkley, K. (1997). *The First Seven and the Eight*, Educational Leadership 55, (1),8-13.
- Goodhough, K. (2001). *Multiple Intelligences Theory: A Framework for Personalizing Science Curricula*. School Science and Mathematics, 101(4), 180-193.
- Gögebakan, D. (2003). *How Student's Multiple Intelligences Differ in Terms of Grade Level And Gender*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Gürol M. (2004). *Öğretimde Planlama, Uygulama, Değerlendirme* (Editör M. Gürol). Elazığ:Üniversite Kitabevi.
- Hamurcu, H., Günay, Y. ve Özyılmaz, G. (2002). "Buca Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Çoklu Zekâ Kuramına Dayalı Profilleri" <http://www.fedu.metu.edu>.
- İzci, E.; Kara, A. ve Dalaman, F. (2007). *Dershane Öğrencilerinin Çoklu Zeka Kuramı Açısından İncelenmesi*, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, S,21.
- Loori, A. (2005). *Multiple Intelligences: A Comparative Study Between The Preferences of Males and Females*, Social Behavior and Personality, Society for Personality Research (Inc). 33 (1), 77-78.
- Oral, B.(2001). *Branşlarına Göre Üniversite Öğrencilerinin Zekâ Alanlarının İncelenmesi*, Eğitim ve Bilim Dergisi, 122 (26), 19-31.
- Özdemir S., Yalın H.I., Sezgin F. (2004). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Nobel yayıncılık.
- Pehlivan, M. (2008). *Öğrencilerin ÖSS'de yerleştirildikleri puan türleri ve sınava girdikleri alanlar ile çoklu zekâ profilleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Zonguldak.
- Saban A. (2001). *Çoklu Zeka Teorisi ve Eğitim*. Ankara: Nobel yayıncılık.
- Selçuk Z.,Kayılı H. ve Okut L. (2002). *Çoklu Zeka Uygulamaları*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tekin, M. (2007). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okullarında Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Çeşitli Değişkenlere Göre Çoklu Zeka Alanlarının İncelenmesi*. 5. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu. 02-03 Kasım Adana 2007.